

Reâugte'mesvuõtt

VUÄ'NKÂNJI DA ČIÖLGGSÂNJI

Siiskõs

Kela tuärjjõõzz reâugte'mes ooumže	3
Reâugte'mesvuõttpei'vvteä'ğğ	6
Reâuggmarkkântuärjjõs	10
Reâuggmõš reâugte'mesvuõđ ääi'j	13
Škooultõõzz da harjttõõllmõõžž	14
Puärsmeei reâugte'mes ooumu tuärjjõs	15
Ooccâm da mä'hssem	16
Näai't Kela kääzzkâstt	19

Kela tuärjjõõzz reâugte'mes ooumže

Reâugte'mesvuõtt kie'ppad puättjid.

Tän brosyyrâst muštlet,
mâkam teägglaž tuärjjõõzz vuaitak vuäžžad Kelast,
jõs tu'st ij leäkku tuäjppäi'kk.

Kela tuärjjõõzz reâugte'mesvuõđ äigga lie
reâugte'mesvuõttpei'vvteä'ğğ da reâuggmarkkântuärjjõs.
Tõin muštlet tän brosyyr pue'tti seeidain.

Brosyyrâst muštlet še reâuggmõõžžâst da
mätt'tõõttmõõžžâst reâugte'mesvuõđ ääi'j.
Brosyyr looppâst lie teâđ tõi'st,
mä'htt reâugte'mesvuõtt-tuärjjõõzzid oozžât.

Brosyyr muštlet ee'jj 2021 vue'jjest.
Vuäžžak nee'ttest lââ'ssteâđ tõi'st,
mä'htt koronaepidemia vaaikat Kela tuärjjõõzzid.

Lââ'ssteâđ nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjõõzzi pïrr muštlet
nuõrttsää'mkiõ'lle adrõõzzâst
www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Reâugte'mesvuõđ pïrr muštlet tää'rkben
Kela lää'ddkiõllsaž seeidain
www.kela.fi/tyottomat

Jõs tu'st lie kõõčmõõžž,
vuaitak soi'ttjed kääzzkâ'sttemnâamra
020 692 210

Ķii vuäitt vuäžžad Kela reäugte'mesvuött-tuärjjöözzid?

Vuäitak vuäžžad reäugte'mesvuött-tuärjjöözzid Kelast, jös tu'st ij leäkku tuäjppäi'kk jio̅k-ga vuäžž reäugte'mesvuött-tuärjjöözz jee'resä'rnn.

Reäugte'mesvuött-tuärjjöözzid määu'set oummid, kook jälste pöõššjen Lää'ddjännmest. Sij lää'ssen reäugte'mesvuött-tuärjjöözzid määu'set EU-jännmin puättam oummid, kook lie mâaimössân reäuggam Lää'ddjännmest.

Tää'rkest še, vuäitak-a vuäžžad måtam jee'res Kela tuärjjöözzid, ouddmiârkkân jälstemtuärjjöözz.

Jös pääžžak reäugte'mmen

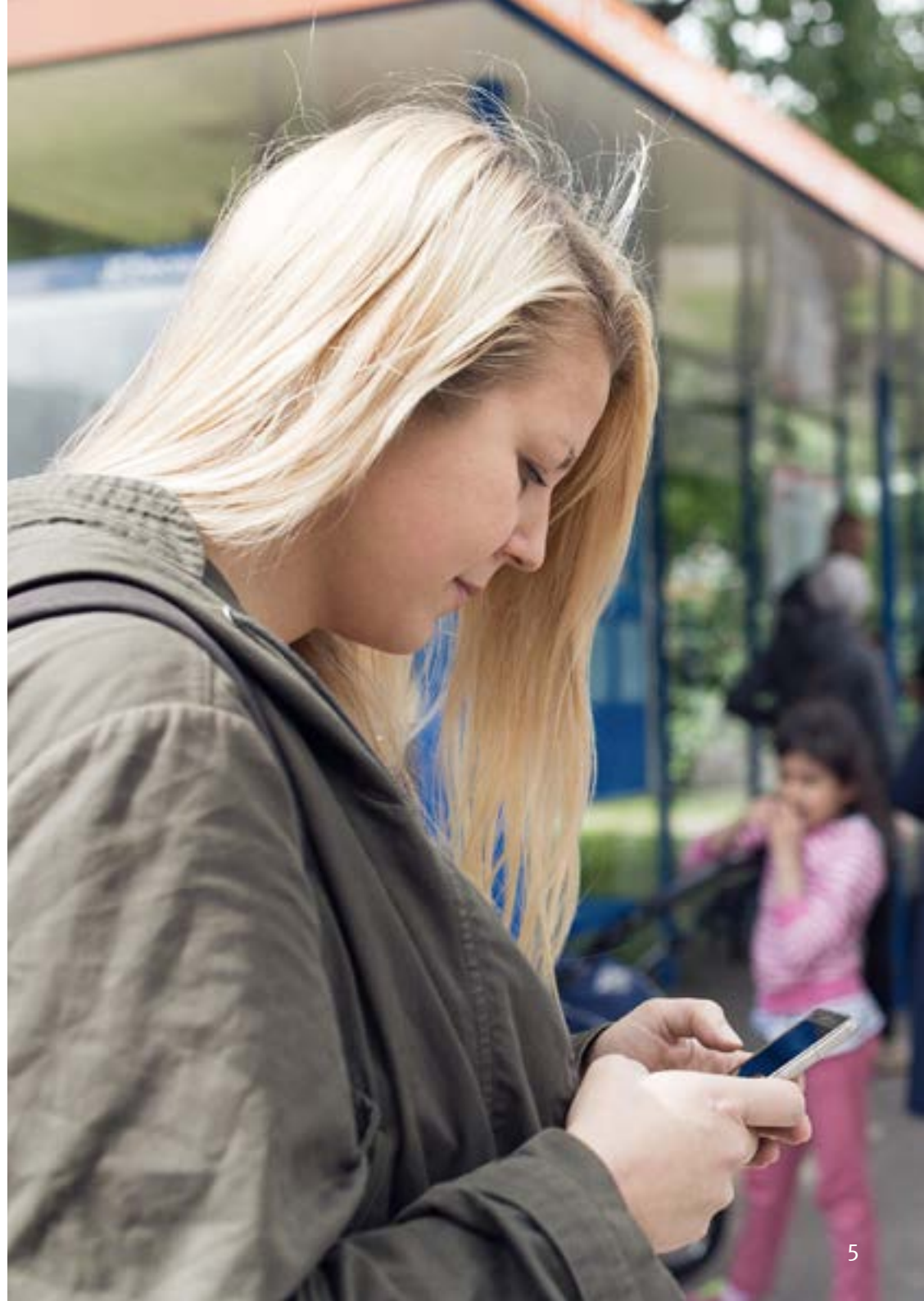
Jös pääžžak reäugte'mmen, i'Immtöõđ tälles reäugte'mes reäuggoocjen tuäj- da jie'llemvue'kk-kontra le'be TJ-kontra.

Reäugte'mesvuött-tuärjjöözz määu'set tälk ääi'jest, kuä'ss leäk reäuggoocjen TJ-konttrest. TJ-koontâr oudd še Kelaa'je ciälkâlm tö'st, vuei'tet-a tu'nne mä'hssed tuärjjöözz.

Reäugte'mesvuöttäi'ggen leäk öölgum oocçad aktiivlânji reäug. Ton öölgak še vä'loded vuâstta ta'rjjuum reäug le'be škooultöözz. Tõ'st ij vuei't keälddööttâd määintää, muđoi seu'rjössân vääj lee'd tuärjjöözzi mõõntem.

Muu'st tuõ'll'jed reäuggoocmad viõggâst. Tõn tuejjeet TJ-konttâr ne'ttseeidain:

www.te-palvelut.fi

Reâugte'mesvuõttpei'vvteä'ğğ

Reâugte'mesvuõttpei'vvteä'ğğ vuäitt lee'd tiânâspei'vvteä'ğğ le'be vuâđđpei'vvteä'ğğ.

Tiânâspei'vvteä'ğğ

Tiânâspei'vvtie'ğğ la'sk'keet tiânnsi le'be puättji mie'ldd. Vuäitak vuäžžad tiânâspei'vvtie'ğğ, jös kuulak reâugte'mesvuõttkäšna. Ouddmiârkkân jee'res ämmatsuõ'rjin lie täujja jiijjâz reâugte'mesvuõttkäšn. Lie še reâugte'mesvuõttkäšn, koid kii täättas vuäitt kuullâd.

Kela ij määu's tiânâspei'vvtie'ğğ, jeät-ga tön occu Kelast.

Reâugte'mesvuõttkäšnn mähs tiânâspei'vvtie'ğğ, jös leäk kuullâm reâugte'mesvuõttkäšna nokk kuu'kk da teâudak reâugastârram-mäain. Reâugastârram-mäain teâuddmõš miârkkšâäv, što leäk leämmaž nokk kuu'kk reâugast ouddâl reâugte'mmen pääccmõžž.

Tiânâspei'vvtie'ğğ määu'set jäänmõsân 400 pei'vved. Jös leäk leämmaž reâugast vuâlla 3 ee'jj, vuäitak vuäžžad tiânâspei'vvtie'ğğ jäänmõsân 300 pei'vved.

Kõõjj lââ'ssteâđaid tiânâspei'vvtie'ğğgest jiijjad reâugte'mesvuõttkäšnest le'be Reâugte'mesvuõttkaašni õhttsažorganisaatiost (Työttömyyskassojen yhteisjärjestö):

www.tyj.fi

Vuâđđpei'vvteä'ğğ

Jös jiök leäku reâugte'mesvuõttkäšn vuäzzlaž jiök-ga vuäžž tiânâspei'vvtie'ğğ, Kela mähs vuâđđpei'vvtie'ğğ. Tõn määu'set jäänmõsân 400 pei'vved. Jös leäk leämmaž reâugast vuâlla 3 ee'jj, vuâđđpei'vvtie'ğğ määu'set jäänmõsân 300 pei'vved.

Jös leäk vuâlla 25-ekksaž, vuâđđpei'vvtie'ğğ vuäžžma lie räajtõžž. Täärkest TJ-konttrest, vuäitak-a vuäžžad vuâđđpei'vvtie'ğğ.

Mâ'mmet vuâđđpei'vvtie'ğğ vuäžž?

Vuâđđpei'vvteä'ğğ lij 33,78 eu'rred peei'vest, da tön määu'set 5 peei'vest neä'ttlest. Jös tu'st lie päarna, vuäžžak päarnažpâajõžž. Tõt lij 5,30–10,03 eu'rred peei'vest tön mie'ldd, kâ'll pärnžed tu'st lie.

Vuâđđpei'vvtie'ğğgest määu'set piidid.

Vuâđđpei'vvteägga vuei'tet mä'hssed pâajõsvue'zz, jös vuässõõđak TJ-konttrin suappum toi'mmjummsa. Vuâđđpei'vvtie'ğğ pâajõsvue'ss lij 4,80 eu'rred peei'vest. Vuâđđpei'vvtie'ğğ pâajõsvue'zz määu'set jäänmõsân 200 peei'vest.

Vuäitak ärvvtõõllâd Kela ne'ttseeidai la'sk'keem-mašina veäka, mâ'mmet vuäžžak vuâđđpei'vvtie'ğğ.

www.kela.fi/laskurit

Reâugte'mmen ålggânmin

Reâugte'mesvuõttpei'vvtie'gğ mäu'set mâtam vuõ'jjin še te'l, ko leäk ålggânmin da oo3zak to'ben reâug.

Reâugaståarram-mäinn

Što vuäžžak vuâddpei'vvtie'gğ, ton õõlgak tieu'dded reâugaståarram-mäin.

Reâugaståarram-mäinn teâuddai, jõs

- leäk leämmaž reâugast uu'ccmõsân 26 neä'ttled mâaimõs 28 mänpââ'j se'st
- tuu tuâjjäi'gğ lij leämmaž uu'ccmõsân 18 čiâssâd neä'ttlest
- tuu pä'lkk lij leämmaž sue'rij reâuggmäinnsuâppmõõžž meâldlaž le'be uu'ccmõsân 1 252 eu'rred mänpââ'jest.

Reâuggmõõžž mâtam nuu'bb EU- le'be Etv-jânmmest le'be Svei'ccjânmmest vuei'tet še la'skķeet mie'ldd.

Reâugaståarram-mainnu vuei'tet la'skķeed mie'ldd reâug še kuu'kkab ääi'jest ko 28 mänpââ'jest ouddmiârkkân pue'tti vuõ'jjin:

- leäk puõccâm
- leäk mätt'tõõttâm
- leäk hâiddam vuâlla 3-ekksaž pärnžad
- leäk vuässõõttâm TJ-konttâr jä'rjstem tåaimaid.

Põõrgâsnee'kķest lij jiijjâs reâugaståarram-mäinn. Jõs leäk põõrgâsnek, täärķest vuâddpei'vvtie'gğ mäinaid Kelast.

Reâuggmarkkântuärjjõs

Jõs jiõk vuei't vuäžžad
tiânâspei'vvtie'ğğ le'be vuâđđpei'vvtie'ğğ,
tu'nne vuei'tet mä'hssed reâuggmarkkântuärjjõõz.
Tõn vuäitt vuäžžad 17–64-ekksaž reâugte'mes reâuggoocci,
kää'tt jäälast põõššjen Lää'ddjânnmest.
Reâuggmarkkântuärjjõõz äi'ğğ ij leäkku rää'jtum.

Vuäžžak reâuggmarkkântuärjjõõz,
hã't jiõk tieu'd reâugastâarram-määin le'be jiõk leäkku
leämmaž reâugast taarbšum ääi'j.
Vuäžžak reâuggmarkkântuärjjõõz še te'l,
ko leäk vuäžžam tiânâspei'vvtie'ğğ le'be
vuâđđpei'vvtie'ğğ 400 pei'vved.

Reâuggmarkkântuärjjõõz jeät mahssu älggânnmid.

Reâuggmarkkântuärjjõõz vuäžžma lie rää'jtõõz,
jõs leäk vuâlla 25-ekksaž le'be
tu'st ij leäkku ämmtallaš škooultõs.
Tää'rkest TJ-konttrest,
vuäitak-a vuäžžad reâuggmarkkântuärjjõõz.

Mâ'mmet reâuggmarkkântuärjjõõz vuäžž?

Reâuggmarkkântuärjjõõs lij 33,78 eu'rred peei'vest.
Reâuggmarkkântuärjjõõs lij ä'tte seämma šoora
ko vuâđđpei'vvtie'ğğ.
Tuärjjõõz šorradvuõ'tte vaakte kuuitâg mätmešt
puärssi puätti.

Reâuggmarkkântuärjjõõz määu'set 5 peei'vest neä'ttlest.
Tuärjjõ'sse lâä'zztet pâäjõõz, jõs tu'st lie päärna.
Tiudd reâuggmarkkântuärjjõõs lij nu'tt
720–940 eu'rred mäanpää'jest.

Reâuggmarkkântuärjjõ'sse vuei'tet mä'hssed pâäjõsvue'zz.
Tõn määu'set TJ-konttrin suâppum toi'mmjummuž ääi'j,
kuuitâg jäänmõsân 200 peei'vest.
Pâäjõsvue'ss lij 4,80 eeu'r peei'vest.

Reâuggmarkkântuärjjõõzâst määu'set piidid.

Jee'res puätti kie'ppee tuärjjõõz

Puk jiijad puätti kie'ppee reâuggmarkkântuärjjõõz meä'r.
Jõs tu'st lie kapitaalpuätti,
tõk še vuäi'tte kie'ppeed tuärjjõõz meä'r.
Kapitaalpuätti lie ouddmiârkân vuâkrpuâđ,
vuei'ttemvuässõs da kaaupšemvuäitt

Jiijad kapitaalpuätti jie kuuitâg vaikât
reâuggmarkkântuärjjõ'sse

- jõs leäk teâuddam 55 ee'kked da leäk teâuddam
reâugastâarram-määin ouddâl ko pa'ccik reâugte'mmen
- jõs vuässõõđak TJ-konttrin suâppum toi'mmjummuša.

Puärssi puätti kie'ppee tuärjjõõz, jõs jälstak suännain.
Vuäžžak kuuitâg pâi uu'ccmõsân peä'l
reâuggmarkkântuärjjõõzstad.
Puärssi puätti jie vaikât,
jõs vuässõõđak TJ-konttrin suâppum toi'mmjummuša.

Vuäitak ärvvtõõllâd Kela ne'ttseeidai la'skķeem-mašina
veäkkä, mâ'mmet vuäžžak reâuggmarkkântuärjjõõz.

www.kela.fi/laskurit

Reâuggmõš reâugte'mesvuõđ ääi'j

Jõs reâugak reâugte'mesvuõđ ääi'j,
tuâjitiânsad vuäi'tte kie'ppeed reâuggmarkkântuärjjõõzz
le'be vuâđpei'vvtie'ğğ meä'r.

Vuäitak kuuitâg teä'n'jed 300 eu'rred mänpââ'jest tõntää,
što tõt kie'ppad tuärjjõõzz meä'r.
Koronaepidemia ääi'j lij vuäžžam teä'n'jed
500 eu'rred mänpââ'jest le'be jäänab ko takainalla.

l'Immet reâuggčiâssääd da reâuggpeei'vääđ Kelaa'je.
Kela vuäžž pä'lkkteâđaid puâđrekistee'rest da
äu'kkad tõid oocmõõžži kiõtt'tõõllmest.

Määng tuärjjõõzz jie vaaikât reâuggmarkkântuärjjõ'sse.
Tõk lie ouddmiârkkân päärnažlââ'ss, jeä'ltemveä'kk,
pi'rğgeemtuärjjõs, jälstemtuärjjõs da lää'mestuarjjõs.

Škooultõõzz da harjttõõllmõõžž

Reaugte'mmen vuäitak oozzõõttâd škooultõ'sse le'be harjttõõllmõ'sše.

Näai't pue'rääk tuu vuei'ttemvuõdid vuäžžad reaug. Vuäitak vuäžžad tuärjjõõzz še škooultõõzz le'be harjttõõllmõõžž äai'jest.

Tuäjttâttmõõžž oou'deei kääzzkõõzz lie

- mätt'tõõttmõš
- reauggviõkkškooultõs
- reauggoocâmvalmštummuš
- sue'rggvalmštummuš
- reauggkiččlõddmõš
- škooultẽmkiččlõddmõš
- säu'rmõ'tti tuäjtoi'mmjummuš.

Kõõjj TJ-konttrest lââ'zz tuäjttâttmõõžž oou'deei kääzzkõõzzin.

Suäv vuässõõttmest škooultõ'sse le'be harjttõõllmõ'sše da tuejjed reauggvuäžžamplaan TJ-konttrin.

Vuäžžak škooultõõzz le'be harjttõõllmõõžž äai'jest tuärjjõõzz takainalla, jõs leäk suappâm vuässõõttmest TJ-konttrin. TJ-konttrin suappum škooultõõzz le'be harjttõõllmõõžž äai'jest vuäitak vuäžžad tuärjjõõss'sad še pâäjõõzz. Pâäjõõzz vuäitt vuäžžad jäänmõsân 200 peei'vest.

Vuäitak mâtam vuõjjin vuäžžad ko'rvvõõzz maa'tki koolain da jee'res koolain tõn äai'jest, kuä'ss vuässõõđak škooultõ'sse le'be jee'res toi'mmjummuša.

Puärsmei reaugte'mes oummu tuärjjõs

Jõs leäk âalda jeältõkââ'jj, vuäitak piässâd nu'tt sarnnum jeältõk-kiâinnu le'be vuäžžad lââ'sspeei'vid tiânâspei'vvteägga le'be vuâđđpei'vvteägga. Te'l vuäžžak pei'vvtie'gğ, sa serddjak puä'resvuõttjeältõ'kke.

Vää'ld õhttvuõđ Kelaa'je, jõs smiõttak, vuäitak-a vuäžžad lââ'sspeei'vid vuâđđpei'vvteäggsad. Jõs haa'lääk lââ'sspeei'vid tiânâspei'vvteäggsad, vää'ld õhttvuõđ reaugte'mesvuõttkâšnnsad.

Vuäitak oocâd puä'resvuõttjeältõõgg ouddâl 65 ee'jj ââ'jj, jõs leäk šõddâm ouddâl ee'jj 1962. Lââ'ssen tu'st fe'rttai lee'd reaugtem da vuäžžad lââ'sspeei'vid vuâđđpei'vvteägga.

Ooccâm da mä'hssem

I'Immtõõđ vuõššân reâugte'mes reâuggoocjen TJ-konttrest. Tuejjeđ ooccmõõžž reâugte'mesvuõtt-tuärjjõõžžâst Kelaa'je, ko leäk leämmaž reâugte'mmen jiõččvasttõsääi'j le'be 5 arggpeei'v. Vuäitak vuäžžad reâugte'mesvuõtt-tuärjjõõžž mââikiõ'tte jäänmõsân 3 määnpää'j ääi'jest.

Oo33 reâugte'mesvuõtt-tuärjjõõžž nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Tää'rkest ooccmõõžžâst, mõök meâlddõõžž tö'st â'lõgõ lee'd. Meâlddõõžžid vuäitt še tääimted Kelaa'je nee'ttest.

Vuäitak ooccâđ tuärjjõõžž lomaakkin, koon vuäžžak Kela konttrin da ne'ttseeidain:

www.kela.fi/lomakkeet

ela pää'staddrõs lij

Kela

PL 10

00056 KELA

Vuäitak häiddad miâlggâđ puk Kela-aa'sšääd še te'lfoonâst.

Ko Kela lij kiõtt'tõõllâm ooccmõõžžad, vuäžžak tu'mmstõõgg domoi. Tu'mmstõõggâst mušttlet tuärjjõõžž meä'r, vuâđ da mä'hssempeei'v. Vuäžžak tu'mmstõõgg te'l še, jõs tu'nne ij leäkku miõttum tuärjjõs.

Kela mähss tuärjjõõžžid tuu banjktiil õõl.

Reâugte'mesvuõttääi'j i'Immtõs

Jõs reâugte'mesvuõtt juätkkai, ton õõlgak tääimted Kelaa'je reâugte'mesvuõttääi'j kuõskki i'Immtõõžž 4 neä'ttel kõõski.

Reâugte'mesvuõttääi'j i'Immtõõžž vuäitak tuejjeđ nee'ttest le'be lomaakkin, koon vuäitak pri'nttjed Kela ne'ttseeidain le'be vižžâđ Kela konttrin.

Mie'rkked i'Immtõ'sse tõid peei'vid, ko leäk leämmaž reâugtem, da tõid peei'vid, ko leäk vuässõõttâm TJ-konttrin suâppum toi'mmjumšä.

Jõs leäk reâugte'mesvuõttääi'j leämmaž aai'ji mie'ldd reâugast, mie'rkked i'Immtõ'sse tõid peei'vid, ko leäk leämmaž reâugast. Kela mähss tu'nne tuärjjõõžž i'Immtõõžžad vuâđald.

I'Immet, jös vuâkkad mottai

Jös jie'llmad mottai,
tõt vuäitt vaaikted tuu Kelast vuäžžam tuärjjöözzid.
Muuttâs vuäitt kuõskkâd ouddmiârkkân jälstummuž,
puättjid, reâuggmõõžž le'be piârri.

Muu'st i'Immteed muttsin Kelaa'je.
Vuäitak tuejjeed tön nee'ttest, te'lfoonâst le'be konttrest.

Tuu vasttöõzzâst lij jiiijad vue'zzstad ainsmâ'tted,
što Kelast lie vuõigg teäđ ââ'nemest.
Te'l tuärjjöõzz määu'set tu'nne vuõigg šooržen.

Jös tu'mmstöõggâst lij vâä'kk

Jös Kela tu'mmstök lij tuu miõläst vââgglaž,
vuäitak ooccâd tu'mmstõ'kke muttâz.

Vuäžžak tu'mmstöõgg mie'ldd vuä'ppöõzzid tõi'st,
mä'htt muttâz oozžât.

Jös tu'st lie kõiõčmõõžž, vää'ld vuõššân õhttvuõđ Kelaa'je.

Kela ä'sšeemkääzzkõõzzâst nee'ttest vuäitak

- ooccâd tuärjjöõzzid
- vuõltteed meâlddöõzzid
- täärksted ooccmõõžžad vue'jj
- vuõltteed saaggid
- i'Immteed muttsin
- looppted tuärjjöõzz.

Näai't Kela kääzzkâstt

Nee'ttest

Loogg Kela tuärjjöõzzi pirr
nuõrttsää'mkiõ'lle:

www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Kõõjj vuä'ppöõzz:

www.kela.fi/kysy-kelasta

La'skked tuärjjöõzz meär:

www.kela.fi/laskurit

Ä'sšed nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Ne'ttkääzzkõ'sse fe'rttai
kee'rjtöõttâd.

Taarbšak banjktiõttid
le'be mobiilstaanõõgg.

Konttrest

Tää'rkest konttri adröõzzid da
äävaiäärramaai'jid nee'ttest:

www.kela.fi/konttrest

Taarbšak-a tuulk?

Loogg lââ'zz tu'lkkummuž pirr:

www.kela.fi/taarbsak-a-tuulk

Sää'mkiõllsa kääzzkõõzz:

www.kela.fi/saame

Te'lfoonast

Äävai aargi 9–16.

Jeältöõgg020 692 202

Jälstummuš020 692 210

Meeraikõskksa vue'jj

(aargi 10–15)020 634 0200

Mätt'töõttmõš

da prizoov020 692 209

Pe'rrjummuš020 634 4940

Pi'rğgeemtuärjjös020 692 207

Puärrazvuõtt020 692 206

Puõccmõš da koort020 692 204

Reâugte'mesvuõtt020 692 210

Säursmättmõš da

lää'mestuärjjöõzz020 692 205

Va'rrre ääi'j

Vuäitak va'rrjed ääi'j

te'lfoonâst le'be nee'ttest:

www.kela.fi/varaa-aika

le'be vuõlttee'l

õhttvuõttvä'lddemraukkmõõžž

adrö'sse:

saame@kela.fi

Ääi'jva'rrjummuš nee'ttest

ođsmââvv.

Oođummuž mângja tu'st fe'rttai

tobddeed, ko haa'lääk va'rrjed ääi'j.

Taarbšak tobddumša

ne'ttbanjktiõttid le'be

mobiilstaanõõgg.

Kela nuorttsää'mkiõ'lle

Nuorttsää'mkiõllsa ne'ttseeid:

www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Sää'mkiõllsa brosyyr:

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvuäžžai tuärjõõzz

Mätt'tõõttmõš da prizoov

Pi'rggēemtuärjjõs

Puõccmõš da säursmâttmõš

Pä'rnnpiârri

■ Reaugte'mesvuõtt

Siirdčõõttâm Lää'ddjânma le'be Lää'ddjânmemst
ålggjânmid

Takai jälstemtuärjjõs

Sää'mkiõllsaž brosyryid vuäitt pri'nttjed
nee'ttest addrõõzzâst:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet